

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ปัญหาและผลกระทบจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง เพศกับวัยรุ่น (รู้จักรัก รู้จักป้องกัน)
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ปัญหาและผลกระทบจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง สถานการณ์ของการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้มีการวางแผนการตั้งครรภ์ จะให้เกิดขึ้น การไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด การถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์ การตั้งครรภ์ก่อนการสมรส ตลอดจนความไม่พร้อมในด้านภาวะต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ การไม่รับผิดชอบของบิดาของเด็กในครรภ์ เป็นต้น

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ในช่วงชีวิตของวัยรุ่น อันก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การเปิดโอกาสแก่ตนเองและผู้อื่น การเปิดโอกาสต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีหลายประการ เช่น การเที่ยวกลางคืนในสถานบันเทิงต่างๆ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และรับประทานอาหาร/ของจากคนแปลกหน้า การเดินทางตามที่เปลี่ยว มีด สถานที่ไม่ปลอดภัย การไว้วางใจเพื่อน คนรัก หรือบุคคลแปลกหน้ามากเกินไป โดยไม่ไตร่ตรอง การกระตุ้นอารมณ์ทางเพศตามสื่อต่างๆ การใช้จ่ายและสารเสพติด เป็นต้น
2. การเปิดเผยอารมณ์ทางเพศ การเปิดเผยอารมณ์ทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศแก่ผู้พบเห็น เช่น การเปิดเผยสัดส่วนร่างกายด้วยการสวมเสื้อผ่ารัดรูป โชว์สัดส่วนจนเป็นที่สะดุดตาและยั่วให้เกิดอารมณ์ทางเพศ หรือการแสดงพฤติกรรมที่ยั่ววนด้วยกิริยาจากที่แสดงความพึงพอใจ สนใจ เรียกร้อง เชื้อเชิญต่อเพศตรงข้าม เป็นต้น
3. ความเชื่อทางเพศที่ผิด ความเชื่อทางเพศที่ผิด มีผลต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ครั้งเดียวไม่อาจตั้งครรภ์ได้ การคุมกำเนิดไม่ควรใช้กับคนรักกัน ความสามารถในเรื่องเพศเป็นตัววัดความเป็นลูกผู้ชาย การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องธรรมดา ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องเพศ ผู้ชายไม่มีความจำเป็นต้องรับผิดชอบภายหลังมีเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์หลายคน เป็นต้น
4. สถาบันครอบครัว ครอบครัวเป็นสังคมแรกที่ปลูกฝังความรัก ความเข้าใจ คุณธรรม จริยธรรมแก่บุคคลในครอบครัว การขาดการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ความแตกแยกในครอบครัว การขาดความรัก การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ทำให้วัยรุ่นมักมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อครอบครัว และมักจะปลื้มตนเอง หรือไปคบเพื่อนซึ่งอาจชักชวนกันไปในทางที่ผิดได้

ปัญหาและผลกระทบจากการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ก่อให้เกิดปัญหา และผลกระทบกันทั้งสองฝ่ายไม่ว่าหญิงหรือชาย หรือเกิดขึ้นเฉพาะฝ่ายเดียว กรณีเมื่อฝ่ายหญิงถูกข่มขืน หรือฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ สามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาทางด้านร่างกาย ผู้ที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ส่วนใหญ่พบว่ามียุ้ยยังน้อย ซึ่งมีสภาพร่างกายที่เจริญเติบโตยังไม่เต็มที่หรือไม่พร้อม กับสภาพของการตั้งครรภ์ จึงมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อน มีอัตราเสี่ยงต่อการตายและการเจ็บป่วย เช่น การที่กระดูกเชิงกรานเล็กเกินไปไม่สามารถคลอดโดยวิธีธรรมชาติได้ ภาวะทุพโภชนาการ การขาดความรู้และความพร้อมต่อการเตรียมตัวเป็นมารดา เป็นต้น ตลอดจนปัญหาด้านเศรษฐกิจ ความยากจน อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อแม่และลูก เช่น ทารกมีน้ำหนักแรกเกิดน้อย เติบโตช้า พัฒนาการทางสมองหยุดชะงัก การคลอดก่อนกำหนด เป็นต้น
2. ปัญหาทางด้านจิตใจ วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่ เป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่มีการวางแผนมาก่อน โดยอาจเกิดจากความรักสนุก ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความประมาท หรือการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้สร้างความวิตกกังวล ความเครียด ความอับอาย เสียใจ เศร้าใจ กลัวการถูกประณาม การไม่ยอมรับจากครอบครัว สังคม และฝ่ายชาย ซึ่งมีผลต่อการตั้งครรภ์ในฝ่ายหญิง ตลอดจนความต้องการที่จะทำแท้งด้วยวิธีการต่างๆ นอกจากเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายแล้ว อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น การตกเลือดหรือเสียชีวิตได้ ส่วนวัยรุ่นชาย มักเกิดความเครียด ความวิตกกังวล ความกลัวว่าผู้อื่นจะทราบเรื่องต่อการทำความผิดของตนจากญาติ เพื่อนฝูง หรือญาติฝ่ายหญิง ถ้าทราบเรื่องแล้วจะเอาผิดตามกฎหมายได้ กลัวการผูกมัดระหว่างกัน การเรียกร้องของฝ่ายหญิง โดยผลกระทบทางจิตใจนี้จะส่งผลต่อการเรียน เช่น หยุดเรียน เสียการเรียน การเรียนตกต่ำได้ เป็นต้น
3. ปัญหาทางด้านครอบครัวและสังคม การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอาจก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวและสังคมได้ เนื่องจากสภาพความพร้อมของบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบทั้งสองฝ่าย หรือการที่ฝ่ายหญิงต้องรับสภาพเพียงฝ่ายเดียว ปัญหาการปรับตัว ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีอันเนื่องจากปัญหาต่างๆ เช่น ฐานะ การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน วุฒิภาวะ ความรับผิดชอบ การทะเลาะเบาะแว้ง ย่อมทำให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว ตลอดจนการหมดโอกาสในการเรียนต่อ เพราะต้องรับภาระหน้าที่ความเป็นพ่อหรือแม่ก่อนวัยอันควร ซึ่งมีผลต่อการสร้างรากฐานการดำเนินชีวิตตามสังคมที่ยอมรับได้ หรือแม้กระทั่งทำให้เด็กที่เกิดมาจากความไม่พร้อม ถูกทอดทิ้ง ซึ่งพบบ่อยและนำไปสู่ปัญหาสังคมอย่างมาก

ภาพที่ 4.1 ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

(ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ)

บทสรุป

การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น ปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่ง เนื่องจากมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางประเพณี วัฒนธรรมทางสังคม รวมทั้งความเชื่อทางเพศที่ผิด ดังนั้นการเรียนรู้ และเข้าใจผลกระทบต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ต่อพฤติกรรมทางเพศจึงเป็นสิ่งสำคัญ และควรสร้างความตระหนักในตนเอง ตลอดจนการใช้วิจารณญาณในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ข้อสรุปเพิ่มเติม นพ.พีระยุทธ สานุกุล ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า บริการ 1663 สายด่วนปรึกษาเอดส์และท้องไม่พร้อม ถือเป็นช่องทางหลักที่ให้คำปรึกษา และส่งต่อผู้ที่มีปัญหาไปยังสถานบริการที่ปลอดภัย ลดอันตรายและการเสียชีวิตจากภาวะแทรกซ้อน เช่น ติดเชื้อ ตกเลือด มดลูกทะลุ พร้อมทำให้การยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัยและคลินิกเถื่อนลดลง

ในการนี้ กรมอนามัยมีเป้าหมายในการเพิ่มจำนวนสถานบริการจากเดิมอยู่ที่ 38 จังหวัด ให้ครอบคลุม 76 จังหวัด ในปี 2567 เพื่อให้หญิงที่ท้องไม่พร้อมสามารถเข้าถึงการรับคำปรึกษาและหน่วยบริการรับยุติการตั้งครรภ์ เพื่อสอดคล้องกับข้อสังเกตของกรมการสาธารณสุขผู้แทนราษฎรต่อ พ.ร.บ.ฉบับแก้ไข สิ่งสำคัญคือ การสร้างความเข้าใจ การยอมรับ การเคารพการตัดสินใจของหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม ให้หน่วยบริการทุกแห่งสามารถดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

ทั้งนี้ พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 28 พ.ศ.2564 ในมาตรา 301 และ 305 หญิงที่ตั้งครรภ์สามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ โดยไม่มีความผิดตามกฎหมาย ภายใต้เงื่อนไข 5 ข้อ ดังนี้ 1.ปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิต 2.ตั้งครรภ์จาก การกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศ 3.เสี่ยงคลอด ทารกที่มีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง 4.อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติ 5.อายุครรภ์ 12-20 สัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติภายหลังจากตรวจและรับคำปรึกษาตามกฎหมาย

สำหรับผู้ที่ปัญหาสุขภาพทางเพศ การตั้งครรภ์ไม่พร้อม ติดต่อ 1663 สายด่วนปรึกษาเอดส์และท้องไม่พร้อม หรือเว็บไซต์ www.rsathai.org บริการให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพ ปลอดภัยและเป็นมิตร เพื่อให้ผู้หญิงมีทางเลือกและตัดสินใจอย่างอิสระ.

แหล่งอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.(2548). คู่มือการจัดกิจกรรม “ฝึกคิดแก้ปัญหา พัฒนา EQ” สำหรับศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2557). เช็กส์กับวัยรุ่น. sook creative happiness. 15, 31.

องค์การแพทย์.(2550). โครงการ “ก้าวอย่างเข้าใจ” คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพศศึกษาสำหรับเยาวชนช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1- 3). กรุงเทพมหานคร: บริษัทเออร์เจนท์แพค.

พรสุข หุ่นนิรันดร์ และคณะ. (2562). ครูมือครู สุขศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 12.

กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์ อจท.จำกัด.

ข้อมูลจาก www.thaihealth.or.th